

Carnivora Dinarica, slovensko hrvaški Interreg projekt, ki je v zadnjih treh letih prek različnih ukrepov prispeval k izboljšanju varstvenega stanja volka, risa ter medveda na Natura 2000 območjih Javorniki-Snežnik in notranjski trikotnik v Sloveniji ter na območju Gorskega kotarja in severne Like na Hrvaškem. Od predhodnih projektov se razlikuje v tem, da tematiko prvič obravnava sistematično in celovito, skladno z nacionalnimi in EU politikami ter predvsem s prenosom znanj od raziskovalnih partnerjev v lokalno prakso. Ukrepi bodo zagotavljali prenosljivost in trajnost tudi po zaključku projekta.

Projekt se je osredotočal na tri najpomembnejše skupne izzive:

1. Konkretizacija strategij in odpravljanje vrzeli v čezmejnem upravljanju VZ

Velike zveri za preživetje potrebujejo velika območja, pri čemer ne poznajo državnih meja. Hkrati pa habitat ob meji, zaradi redke poseljenosti ter zadostne količine plena, predstavljajo najbolj kakovostni habitat za velike zveri v Sloveniji ter na Hrvaškem. Tako je za njihovo dolgoročno ohranitev pomembno ohranjanje kakovosti in povezljivosti teh habitatov,, za kar pa je meddržavno sodelovanje ključnega pomena.

Posebnost projekta je, da so bili vanj vključeni ključni predstavniki obeh držav, ki sodelujejo pri upravljanju velikih zveri. Projekt je tako pripomogel k grajenju medsebojnega zaupanja ter poznavanja posameznih institucij. To bo omogočilo lažje meddržavno sodelovanje v prihodnosti ter tako pripomoglo k ohranjanju populacij velikih zveri. Izvajalci projekta upajo, da bosta državi po projektu pripravili tudi strategijo sodelovanja. Projekt oziroma vključeni strokovnjaki pa bodo s smernicami za harmonizacijo metodologij za spremljanje populacije volka in risa pripomogli k konkretizaciji le-te.

2. Zmanjšanje tveganj, ki ogrožajo velike zveri, predvsem rastočega pritiska človeka (promet, škode v kmetijstvu in fragmentacija habitatov)

Velike zveri najbolj ogroža človek, njegovi predsodki, vznemirjanje zaradi povečane rekreacije v gozdu, naraščajoča fragmentacija habitatov in zahteve po višjem odstrelu zaradi škod, ki jih velike zveri povzročajo v kmetijstvu. Sobivanje ljudi z velikimi zvermi na podeželskih območjih Slovenije in Hrvaške, sega globoko v preteklost. Ob krepitvi populacij velikih zveri je skrb za lajšanje sobivanja z njimi še posebej pomembna.

Zato so v projektu izvajali cel niz preverjenih rešitev za lažje sobivanje z velikimi zvermi, kot je na primer namestitve medovarnih smetnjakov, vzreja in vzgoja pastirskih psov ter donacije varovalnih električnih ograj.

Drugi ukrepi pa so naslavljali problem povozov na prometnih cestah ter motnjo, ki jo lahko predstavljajo obiskovalci na območju velikih zveri znotraj čezmejnega N2000 projektnega območja. Pri pripravi in izvedbi aktivnosti za lažje sobivanje z velikimi zvermi je treba upoštevati pričakovanja lokalnega prebivalstva in v vse procese vključiti ljudi, ki dobro razumejo učinke sobivanja z zvermi, tako negativne kot pozitivne. V sklopu projekta so tako izvedli več kot več kot 20 delavnic, ki so pokrile različne teme povezane z velikimi zvermi.

3. (Ne)razumevanje vloge zveri v ekosistemih

Velike zveri so v zadnjih desetletjih dobile novo vlogo na najrazličnejših področjih človekovega delovanja, še posebej pri ohranjanju narave, izobraževanju, raziskovanju, rekreaciji in prepoznavnosti območij.

To po eni strani prinaša nove priložnosti za družbo in za promocijo varstva velikih zveri (pod skupnim imenom - kulturne ekosistemske storitve), po drugi strani pa je lahko njihova neodgovorna raba tudi grožnja za dolgoročno ohranjanje (npr. neodgovorno izvajanje turističnih dejavnosti).

Raziskava o ekosistemskih storitvah velikih zvereh, ki so jo izvedli v sklopu projekta, je bila prva taka raziskava na čezmejnem prostoru SI-HR. Osredotočili so se na kulturne ekosistemske storitve velikih zveri in ekosistemske storitve, ki izhajajo iz načina prehranjevanja medveda in volka, saj prav ta karakteristika teh vrst pogosto opredeljuje izzive, s katerimi se soočamo pri njihovem varstvu (škoda na domačih živalih, prehranjevanje s hrano iz antropogenih virov), po drugi strani pa jo izkoriščamo pri njihovem upravljanju (krmišča, mrhovišča).

Prenos znanj in dobrih praks po zaključku projekta

V času trajanja projekta je bila vzpostavljena kmetija dobrih praks, kjer so bili demonstrirani učinkoviti varovalni sistemi proti škodi velikih zveri ter dobre kmetijske prakse. Oblikoval pa se je tudi center **DINA – center o velikih zvereh** oziroma center za interpretacijo velikih zveri in promocijo sobivanja z njimi ki bo po zaključku projekta osrednja točka dinarsko-kraškega prostora Slovenije in Hrvaške za prikaz in širjenje vseh orodij in znanj o velikih zveri ter usmerjanja obiska v celotnem območju severnih Dinaridov.

Izobraževalno vlogo bodo po zaključku projekta imele tudi učne poti Mašun, Leska in Kolpa, ki bodo prek usmerjanja obiskovalcev ter ozaveščanjem o velikih zvereh, zmanjšale motnjo zaradi rekreativnih dejavnosti v habitatih velikih zveri ter okrepile sposobnosti, znanja ter zavedanje obiskovalcev o pomembnosti sobivanja človeka in velikih zveri.